

Die Haghe ^{120 jaar}

Mei 2010
120e jaargang nr. 3
verschijnt 6 x per jaar

Beschermer *H.M. de Koningin*

LEDENBERICHT

Van de voorzitter

Wat hebben we een memorabele maand maart achter de rug! Eerst de, zoals altijd prettig verlopen, Voorjaarsledenvergadering in het Haags Historisch Museum, met een mooie lezing (die u in enigszins gewijzigde vorm op onze website kunt nalezen) van oud-voorzitter Paul Gerretsen over de stichting van het Nederlandsch Lyceum er achter aan. En vervolgens de start van de viering van het 120-jarig bestaan van onze vereniging, in het Atrium van het IJspaleis. Een groot aantal leden zag en aanhoorde hoe onze erevoorzitter, burgemeester Van Aartsen, het eerste exemplaar van het jubileumboek *Den Haag volgens Stal & Van Doorn* aannam (waarbij hij onder andere uitriep hoe jammer het was dat de visbanken in de Schoolstraat verdwenen waren), waarna hij, samen met de 'dagelijkse' voorzitter, de twee auteurs en gemeentearchivaris Maarten

Presentatie Jubileumboek (foto Jan van Es).

Opening Jubileumtentoonstelling (foto Jan van Es).

Schenk, een Die Hagheblauw lint doorknipte waarmee een kleine tentoonstelling over dat boekje en de vereniging werd geopend. Dat de schaar van de burgemeester het minste van de vijf knipte, deed aan de feestvreugde geen afbreuk. Waarna een ieder, de erevoorzitter en zijn eega inclusief, nog lang met een drankje in de hand bleef napraten, terwijl de aanwezige ledenbezorgers, wie weer eens heel veel dank voor hun

AGENDA

29 mei
Lezing over Béatrix de Cusance en Constantijn Huygens

12 juni
Hofjeswandeling

16 juni
Rondleiding over de tentoonstelling 'Vrouwen rondom Huygens'

3 juli
Hofjeswandeling

TNT Post
Port betaald
Port Payé
Pays-Bas

mooie arbeid ten behoeve van ons allen verschuldigd is, hun pakketten boeken ter verspreiding ophaalden. Als het goed is hebt u onderwijl allen reeds genoten van de inhoud van *Den Haag volgens Stal & Van Doorn*. Waarbij het u, denk ik, niet is opgevallen dat, hoewel de laatste drukproeven nog geheel in orde waren, bij het drukproces daarna toch een paar foutjes zijn opgetreden (elders in het Ledenbericht zijn de *errata* opgenomen, die overigens ook nog op een apart vel via het Gemeentearchief verkrijgbaar zijn), waarvoor bij dezen excuses van Koninklijke De Swart. (Het boek is ook, voor € 14,95, bij elke boekhandel verkrijgbaar.)

De Zomerexcursie op zaterdag 21 augustus zal waarschijnlijk ook enigszins in het teken van ons lustrum staan. En in september beëindigen wij ons gejubel op zaterdag de 25ste 's middags in het Muzee met twee lezingen, muziek en een feestelijke borrel.

Overigens: op vrijdag 1 oktober zal onze Najaarsledenvergadering in het mooie bankgebouw van Insinger De Beaufort aan de Korte Vijverberg plaatsvinden, waarna de uitreiking van de Die Haghe Prijs plaatsvindt. Zodat wij elkaar rond 30 september, de oprichtingsdatum van onze vereniging, veelvuldig in de meest aangename zin zullen ontmoeten.

Diederick Cannegieter

Activiteiten voor de leden

Lezing over Béatrix de Cusance en Constantijn Huygens

Op zaterdag 29 mei spreekt mevrouw drs. Ineke Huysman over Béatrix de Cusance, die tien jaar lang een briefwisseling met Constantijn Huygens heeft onderhouden. Béatrix de Cusance (1614-1663), door paus Alexander VII geroemd als de mooiste vrouw van de zeventiende eeuw, groeide op in Besançon en genoot een opvoeding aan het Brusselse hof van de Spaanse infante Isabella. Zij huwde in 1635 de Prins van Cantecroix, maar deze overleed reeds na twee jaar. Béatrix veroorzaakte een schandaal door tien dagen later met de hertog van Lotharingen te trouwen. De hertog was echter al gehuwd met zijn nicht. Na een langdurig proces verklaarde paus Innocentius X het huwelijk van Béatrix met de hertog in 1654 definitief ongeldig. Pas op haar sterfbed zou Béatrix erin slagen haar huwelijk en haar twee kinderen te legitimeren. Gedurende de laatste twintig jaar van haar leven, in de periode 1640 tot 1660, verbleef Béatrix regelmatig op haar vele bezittingen in de Zuidelijke Nederlanden. Daar zou ze in 1652 ook Constantijn Huygens ontmoeten. In de tientallen brieven die Béatrix de Cusance (1614-1663), hertogin van Lotharingen, en Constantijn Huygens vervolgens met elkaar uitwisselden, is sprake van een aanhoudende stroom van geschenken, diensten en wederdiensten, bemiddeling en dankzeggingen. Wat was het belang van deze geschenken en was er sprake van wederkerigheid? Waren hier vriendschap en genegenheid in het spel, of gebruikte men de geschenken vooral om functionele en strategische redenen? Aan de hand van een aantal sprekende voorbeelden zal de spreekster proberen hier een antwoord op te geven. Ineke Huysman studeerde Cultuurwetenschappen. In 2009 publiceerde zij met de musicoloog Rudolf Rasch: *Béatrix en Constantijn. De briefwisseling tussen Béatrix de Cusance en Constantijn Huygens*.

Inmiddels werkt zij aan een proefschrift over het leven van Béatrix de Cusance. Zij is werkzaam als ICT-coördinator bij het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, waar zij zich o.a. bezighoudt met de digitale ontsluiting van historisch bronnenmateriaal.

Deze interessante lezing is tevens een goede voorbereiding op ons bezoek van 16 juni aan de tentoonstelling 'Vrouwen rondom Huygens' in Voorburg.

Datum: zaterdag 29 mei

Tijd: 11.15 uur

Locatie: Salon van het Haags Historisch Museum, Korte Vijverberg 7

Kosten: 3 euro

Aanmelden bij de Afdeling Educatie van het Haags Historisch Museum, educatie@haagshistorischmuseum.nl of 070 3123065

Rondleiding over de tentoonstelling 'Vrouwen rondom Huygens'

Op woensdagmiddag 16 juni vindt om 14.00 uur een rondleiding plaats over de tentoonstelling 'Vrouwen rondom Huygens', die te zien is in twee musea in Voorburg.

Constantijn Huygens (1596-1687) was een veelzijdig man. Hij was raadsheer van de stadhouders en in zijn vrije tijd een kundig beoefenaar van kunst en wetenschap. Hij was tien jaar getrouwd met Suzanna van Baerle, liefkozende Sterre genoemd. Na haar overlijden hertrouwde hij niet. Wel onderhield hij vele contacten met vrouwen in binnen- en buitenland, die op verschillende manieren met hem verbonden waren.

Huygens had een uitgebreid netwerk van wetenschappers, kunstenaars en adellijke personen. Door brieven, gedichten en geschenken uit te wisselen hield hij contact met zeer diverse en fascinerende vrouwen. Veel van die brieven en gedichten zijn bewaard gebleven en geven ons daarmee een kijkje in de zeventiende eeuw en de relatie tussen deze bijzondere man en een aantal minstens zo bijzondere vrouwen.

De tentoonstelling is te zien in twee musea, die wij beide bezoeken. In Huygensmuseum Hofwijck, de zeventiende-eeuwse buitenplaats van Huygens, maken wij kennis met de vrouwen in een historische omgeving. In portretten, brieven en objecten komen de zestien geselecteerde vrouwen aan bod, ingedeeld naar thema: Liefde, Gezin, Kunsten, Wetenschap, Hof en Netwerk. Het andere deel van deze tentoonstelling is te zien in het nabij gelegen Stadsmuseum Leidschendam-Voorburg, Herenstraat 101 te Voorburg. Hier komen de zestien vrouwen wederom aan bod, maar in een compleet andere omgeving. In een hedendaagse museumzaal wordt met moderne middelen elk thema uitgediept en komt de bezoeker meer te weten over de positie van de vrouw in de Gouden Eeuw.

Aan dit bezoek kunnen maximaal 50 personen deelnemen. Wanneer zich meer dan 25 personen aanmelden, zullen wij twee groepen vormen. De verdeling over deze twee groepen geschiedt op 16 juni op het voorplein van Hofwijck voor aanvang van het bezoek. In geval van twee groepen start de ene groep in Hofwijck en loopt de andere groep eerst naar het Stadsmuseum voor het bezoek aldaar. Halverwege wisselen de groepen door van het ene naar het andere museum te lopen. Het bezoek aan de gehele tentoonstelling zal ongeveer twee uur duren.

Datum: woensdag 16 juni

Aanvang: 14.00 uur.

Locatie: Huygensmuseum Hofwijck, Westeinde 2-A, Voorburg

Kosten: 5 euro. Bezitters van een museumkaart wordt verzocht deze kaart mee te nemen op 16 juni.

Constantijn Huygens en Suzanna van Baerle, schilderij door Jacob van Campen, ca. 1635 (coll. Mauritshuis)

Bijzonderheden: Alle deelnemers verzamelen op het voo-plein van Huygensmuseum Hofwijck en dienen uiterlijk om 13.45 uur aanwezig te zijn! Alleen in geval van over-tekening ontvangt u bericht.

Aanmelden bij de Afdeling Educatie van het Haags Historisch Museum, educatie@haagshistorischmuseum.nl of 070 3123065

Hofjeswandelingen onder leiding van mevrouw Coos Wentholt

Op veler verzoek vindt op de zater-dagen 12 juni en 3 juli weer een hofjeswandeling door het centrum plaats onder de bezielende leiding van mevrouw Coos Wentholt.

Heilige Geesthof aan de Paviljoensgracht.

Deze wandeling start om 10.00 uur bij café Van Beek aan de Turfmarkt 6. Dit bekende café bevindt zich aan de zijkant van het Stadhuis tegenover de Dr. Anton Philipszaal.

De wandeling voert door de Joodse wijk naar het Heilige Geesthof aan de Paviljoensgracht. Na een bezoek aan dit prachtige hofje lopen de deelnemers naar de Hof van Wouw, die wordt betreden via de Brouwersgracht. Op 12 juni is hier een open dag. Na de rondleiding door mevrouw Wentholt kan men dan ook in de Hof van Wouw blijven en een speciaal programma volgen.

De opzet van de wandeling is op 3 juli hetzelfde, maar dan is er geen open dag in de Hof van Wouw. Na de rondleiding en een kopje koffie zal deze wandeling eindigen bij distilleerderij en museum Van Kleef aan de Lange Beestenmarkt, de enige nog bestaande originele drankstokerij in Den Haag.

Beide wandelingen zullen ongeveer twee uur duren.

Datum: zaterdag 12 juni of zaterdag 3 juli

Tijd: 10.00 uur

Locatie: Café Van Beek, Turfmarkt 6

Kosten: 5 euro toegang Hof van Wouw. U betaalt aan mevrouw Wentholt, die de toegang voor de groep zal afrekenen.

Bijzonderheden: Per wandeling is het maximaal aantal deelnemers 25.

Aanmelden bij de Afdeling Educatie van het Haags Historisch Museum, educatie@haagshistorischmuseum.nl of 070 3123065. Wilt u bij uw aanmelding aangeven of het gaat om 12 juni of 3 juli.

Die Haghe Prijs 2010

Dit jaar wordt weer de Die Haghe Prijs uitgereikt. Voor diegenen die werk willen insturen om deze prijs te winnen, volgt hieronder het reglement.

1. De geschiedkundige vereniging Die Haghe looft sinds 1970 eenmaal per twee jaar een prijs uit ten bedrage van 5.000 euro met de bedoeling het doen van onderzoek naar de geschiedenis van Den Haag en omstreken te bevorderen.

2. De prijs wordt uitgereikt aan een scriptie, een gepubliceerd artikel, of een boek, alle de schriftelijke neerslag van een oorspronkelijke op bronnenonderzoek gebaseerde studie. De scriptie dient een omvang te hebben van tenminste 5.000 en ten hoogste 21.000 woorden. De voorkeur van de jury bij de toekenning van de prijs gaat uit naar een nog niet gepubliceerde, oorspronkelijke scriptie. Pas bij onvoldoende kwantiteit en kwaliteit van scripties zullen artikelen of boeken die niet langer dan twee jaar geleden zijn gepubliceerd, kunnen meedingen naar de prijs, dit ter beoordeling van de jury.
3. Er moet voor alle categorieën een duidelijke relatie zijn tussen het onderwerp van de studie en de geschiedenis van Den Haag. Hierbij wordt zowel gedacht aan een studie op het gebied van de sociale, economische, architectonische, medische, bestuurlijke, letterkundige of topografische geschiedenis als aan een geologische, geografische, biografische, archeologische of kunsthistorische studie.
4. De deelname in de vorm van een scriptie staat open voor ieder die zich al dan niet in het kader van een werkring, studie of liefhebberij bezighoudt met het doen van historisch onderzoek.
5. Inzending van een werkstuk houdt in dat men akkoord gaat met eventuele publicatie ervan in het Jaarboek van Die Haghe. Jury en bestuur laten de redactie van het Jaarboek de vrijheid al dan niet tot het publiceren van ingezonden (en eventueel bekroonde) werkstukken over te gaan.
6. Alle inzendingen zullen worden beoordeeld door een jury, bestaande uit: de Gemeente archivaris van 's-Gravenhage (voorz.), prof.dr. C.A. Chavannes-Mazèl en drs. O. Mensink
7. De jury rapporteert aan het bestuur van Die Haghe, dat de prijs toekent overeenkomstig het advies van de jury.
8. Als geen inzendingen zijn binnengekomen of de jury van oordeel is, dat geen van de scripties, artikelen of boeken voor de prijs in aanmerking komt, vindt geen toekenning plaats.
9. Niet bekroonde en evenmin voor publicatie in aanmerking komende werkstukken worden aan de auteurs teruggestuurd.
- 10 Bestuur en jury zijn over de beoordeling van de ingezonden studies en het toekennen van de prijs geen verantwoording schuldig; correspondentie daarover zal niet worden gevoerd.
- 11 De inzendingen voor de Die Haghe Prijs van 2010 moeten vóór 1 juni 2010 gezonden worden naar de secretaris van de jury, mw. P.A.M. Swenker, Gemeentearchief, Spui 70, 2511 BT 's Gravenhage, tel. 070-3537007.
- 12 Voor nadere informatie betreffende de Die Haghe Prijs en voor toezending van 'Aanwijzingen voor auteurs van artikelen voor het Jaarboek Die Haghe' kan men zich eveneens tot de secretaris wenden.

Nieuwe Publicaties

Hugo de Groot

Graag vestig ik de aandacht op twee door Jongbloed juridische boekhandel uitgegeven publicaties, samengesteld door dr. Arthur Eyffinger, waarin de persoon van de beroemde jurist, denker en humanist Hugo de Groot (1585-1645) centraal staat. Aanleiding voor het licht doen zien van deze publicaties in 2009 vormde het feit, dat 400 jaar geleden de Tachtigjarige Oorlog na langdurige en moeizame onderhandelingen werd onderbroken door het op 9 april 1609 te Antwerpen ondertekende Twaalfjarig Bestandsverdrag met Spanje.

In *Oorlog, Vrede of Bestand? 1609 door de ogen van Hugo de Groot* heeft Eyffinger tekstfragmenten van De Groot bijeengebracht, die zijn visie geven op de gebeurtenissen vanaf de Spaanse Armada (1588) tot de totstandkoming van het Bestand in 1609. De teksten - epigrammen, gedichten - zijn voorzien van vele afbeeldingen, deels in kleur. In de zeer helder geschreven inleiding belicht de samensteller de cruciale betekenis van het jaar 1609, een kernmoment in onze vaderlandse geschiedenis. De Groot was als naast adviseur van zowel prins Maurits als Johan van Oldenbarnevelt nauw betrokken bij een scherp waarnemer van hetgeen er in die jaren gebeurde. Eén van de 'hete hangijzers' bij de onderhandelingen tussen de vertegenwoordigers van de Spaanse koning Philips III en de Hollandse onderhandelaars onder leiding van Van Oldenbarnevelt, die aan het sluiten van het Bestandsverdrag vooraf gingen, was de kwestie van de Vrije Zee, de Mare Liberum. Had de jonge republiek en namens deze de Verenigde Oostindische Compagnie (VOC) het recht op vrije vaart naar en de vrije uitoefening van handelsactiviteiten in de Oost? De Spaanse koning claimde het alleenrecht op de vaart naar dat werelddeel. In opdracht van de VOC formuleerde De Groot zijn tractaat *Mare Liberum sive de iure quod Batavis competit ad Indicana commercia* dat in 1609 anoniem verscheen en waarin de auteur de stelling van de vrije vaart en het vrije handelsverkeer verdedigde. In een wederom zeer precies en helder geformuleerde inleiding van 87 bladzijden plaatst Eyffinger dit tractaat, grotendeels gelijk aan hoofdstuk XII van het eerder gepubliceerde *De Indis*, in de context van de tijd en onze strijd voor onafhankelijkheid en economische ontplooiing. Daarna volgt de integrale Latijnse tekstuitgave en de Nederlandse vertaling, de eerste sinds 1681.

Beide boeken lijken mij een 'must' voor al degenen, die geïnteresseerd zijn in dan wel bezig zijn met de bestudering van de Tachtigjarige Oorlog in het algemeen en het Twaalfjarig Bestand in het bijzonder. De inleidingen en toelichtingen van de samensteller verhogen in sterke mate de waarde van deze uitgaven, waarmee ook uitgever Ab Jongbloed, de beheerder van een grote collectie Grotiana, bijeengebracht door zijn vader K.P. Jongbloed, gecompimenteerd mag worden. Klaus Baumgärtner tekende voor de fraaie ontwerpen. Deze publicaties sluiten mooi aan bij de interessante tentoonstelling over

Portret van Hugo de Groot, ca. 1617 (coll. Haags Historisch Museum).

het Twaalfjarig Bestand, die in het kader van het Mare Liberum-project plaatsvond in het Haags Historisch Museum.

Dr. A. Eyffinger, *Oorlog, Vrede of Bestand? 1609 door de ogen van Hugo de Groot*, 2009 Jongbloed juridische boekhandel, 111 blz., ISBN 978 90 70062 514, prijs 27,50 euro.

Dr. A. Eyffinger, *Hugo de Groot: de Vrije Zee, een uiteenzetting over het recht van de Nederlanders om handel te drijven in Oost-Indië*, 2009 Jongbloed juridische boekhandel, gebonden, 264 blz., ISBN 978 90 70082 507, prijs 35 euro.

Gijs van Herwaarden

Errata jubileumboek

In ons jubileumboek *Den Haag volgens Stal & Van Doorn* zijn bij de opmaak van de uiteindelijke druk enige fouten in de weergave van de tekst geslopen.

- op pag. 44, 1e kolom, r.6 staat een verwijzing naar een Kever die van de foto uiteindelijk is afgesneden.
- op pag. 44, 1e kolom, r.2 van onderen: 'verlijf' wordt 'verblif'.
- op pag. 73 ontbreken de laatste woorden 'intussen alleen nog maar herinnering.'
- op pag. 88, 2e kolom, laatste alinea r.4 ontbreekt het euroteken.
- op pag. 106 ontbreken de laatste woorden 'Tulpenrally voor oldtimers zeker niet misstaan.'
- op pag. 177, 1e kolom, r.4 ontbreekt het euroteken.

Een op een apart vel gedrukte versie van de errata is ook af te halen in de studiezaal van het Haags Gemeentearchief.

Nieuwe leden

De heer H. Bakker, de heer J.G. van der Burg, de heer P. van Dulleman, de heer H.G. Dijkgraaf, de heer F.F. Fox, de heer H.J. Inden, de heer en mevrouw A. Munninghof, de heer J.J. Rooyakkers, de heer H.P.L. Rosenberg, de heer H.F.L. Scheffer, de heer A.C. Toet, mevrouw M.G.F. van Voorst tot Voorst, mevrouw I.E. de Vries, de heer I.H.M. van Wegberg, de heer J. Woudstra en de heer en mevrouw D. Zwartjes.

Het bestuur van Die Haghe is als volgt samengesteld:

Voorzitter
drs. D.J. Cannegieter

Vice-voorzitter
mv. drs. A.J.I. van Schaik

Secretaris
drs. P. de Kieft

Penningmeester
Ir. R.J. Gmelig Meijling
Leden
mv. Ph.A.M. Swenker
drs. C.M. Nigten
mv. drs. D. Timmer

Secretariaat
Ursulaland 61
2591 GT Den Haag
e-mail: p.kieft@planet.nl

Financiën
Storting op giro 71791 t.n.v.
Geschiedkundige Vereniging
Die Haghe
**Info ledenadministratie en
opgave nieuwe leden**
de heer H.J. Hendriks
tel: 079-3418355
(tussen 18.00 en 20.00 uur)
herman.hendriks@hetnet.nl

Redactieadres Ledenbericht
Balistraat 32
2585 XT Den Haag
e-mail: m.vandermast@tiscali.nl

Redacteur Ledenbericht
drs. W.M. van der Mast
Website Die Haghe:
www.haagesgeschiedenis.nl

Jaarboek Die Haghe
Voor aanwijzingen auteurs en
inzenden van kopij:
V.L.C. Kersing, Dienst Stads-
beheer Afdeling Archeologie,
Postbus 12651, 2500 DP Den
Haag, tel. 070-3536633, e-mail
v.kersing@dsb.denhaag.nl

Onze vereniging is fiscaal aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Giften aan ANBI's zijn aftrekbaar voor de inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting. ANBI's kunnen in aanmerking komen voor een vrijstelling van de heffing van het recht van schenking en het recht van successie.